Can Yücel

GEZİNTİLER

BÜTÜN ESERLERİ 9

PAPİRÜS

9 Can Yücel Gezintiler

CAN YÜCEL

GEZİNTİLER

ŞİİRLER 9
BÜTÜN ESERLERİ 10

PAPİRÜS

Gezintiler
Can Yücel

1. Basım: Papirüs Yayınları, Ekim 1994
2. Basım: Papirüs Yayınları, Aralık 1995
3. Basım: Papirüs Yayınları, Ağustos 1997

Kapak: Ayşe Gül
Dizgi: Asi Dizgi
Baskı: Mart Matbaacılık, İstanbul

ISBN (TK) 975-7432-06-07
CİLT 975-7432-12-1

GEZİ NOTLARI

I.

Bremen'de yeni mızıkacılar var
Demir-Çelik ve Mersedes fabrikalarında çalışan
Hep birlikte şarkı söylemeye başlamışlar
Heval: *Al! Al!* diye çığırmış
İmdat: *Yürü!* diye bağırmış
Niko: *Zito!* diye haykırmış
Petro: *Sabah oldu!* diye öğürmüş
Derken şangır-şungur içeri yuvarlanmışlar
Haydutlar çok korkup kaçmışlar

II.

Amsterdam kanallarında
Kâğıttan bir kayık gibi yüzdürüyorum
Milâttan sonraki çocukluğumun hüznünü
"Refah" güzel bir çiçekse eğer
N'aapayım hiç kokmuyor

III.

Ruhum sıkılıyor
Keşke bir pencere camı olaydı da o meret
Su kovasına vurup arap sabununu
Oğaydım oğaydım şiir bezimle
Ne kadar cam varsa ne kadar cam
Altından güzel bir dünya çıkar diye

IV.

Dörtduvar her yerde dörtduvardır
Döküp saçmadıkça döşündeki ayyıldızları
Altından kayan bisikletlere dönersin
Adatavşanlarının bindiği
Doğru Bilker Parkına
Ördeklerle kuğuların yamacına
Beklersin tatile çıkmış bir enayi
Bayat ekmek parçaları atacak diye suya

V.

Şimdi ölsem öbür tarafa
Bu dinip dinip üsteleyen
Bu vakitsiz yağmuru götüreceğim
Bu sırılsıklam sokağı arabaları
Bu tuzlabuz ışıkları
Bu koşuşan şemsiyeleri adımları adamları
Bu yarım saattir telefonlaşan Acem barmeni
Bu içine kapanan ağaçları
İçime çöken bu yeşil kederi
Yani Düsseldorf'u ki
Hiçdurma ayaklarını yıkayan bir deli

VI.

Kimseyle konuşamıyorum
Rafta bir Smirnoff şişesi kadar ıssız
Ben ki içimi dökmeğe
Elâlemi sarhoş etmeğe yaradılmışım
Fuzulî'den okuyorum
İranlı barmen anlamıyor
Fuzulî'yim Fuzulî'yim fuzulî
Yalnızlıktan bu kaçıncı ölüşün şair

VII.

Kısa kısa dereler halinde düşler görüyorum
Düşmemle kalkmam bir oluyor
Belki de ben öyle sanıyorum
Geçen gün babamla Altstadt'taydık
Çin yemeği yedik bambulu, çiğbalıklı
Arduvaz masanın üstünde duruyordu eli sıcacık

VIII.

Elektrikleri söndürüp söndürüp yak geceleri
Elinde bir idare lambası kalıncaya dek
Ki püff diyesin bütün sabahlara

IX.

Dünya bir değil binbir gece masalı
Kırmızıyı geçtin mi Ren Kıyısındasın
Bir sirk ayısı yüzüyor
Loşlanmış bir kutuptan
Boşuna üzme kendini Edith
Lehinde değil senin o İranlı it
Siyahı bölmüşler öyle muntazam
Arabalar geçiyor rahat rahat
Güneş yok ki ezesin
Zaten nedir anlamak denen şey
Karanlık bir gökyüzünü
Bölük bölük bulutlarından başka
İllegal bir pertavsız tarafından aydınlatılan
Ich liebe dich demek için ilk kadına
Çan sesleriyle liğme liğme hendese
Tekraren bellenmiş belleğine
Çıkmaz sokakların girişleri
Kucağına havadan bir çiçek düşmüş de sanki
Bilmiyorsun hangi pencereye ikram edeceğini
Adımların meçhul bir tarihi yordamlıyor
Kırıldı kırılacak Thrazinen şişesi
Bütün her şey o çocuğun kabahati
Beyaz yorganını vurup sırtına
Sarı yollara niye düşmüş ki

X.

Güneş yüzü görmedim günlerdir
Ağaçlar rüzgârda salınıyor
boşuna
ışıltısız
Öksüz yaprakları
yeşilleriyle
Hep İlke'den söz etsek de
Bir bozukluk var bu işte
Güneşi zaptedeceğiz değil
Biraz kadınca olalım
Güneş zaptetsin bizi azıcık da

XI.

Kapının ağzında
kuş gibi bir kız
on beş on altı
terden sırılsıklam
Yaralı belli
yüksek dozlu bir iğneyle
Sarı saçlarını yastık etmiş başına
Altına da sıçmış garibim
Kısık kısık nefes alıyor
Karışmadım karabasanlarına
Yamacından usulca sokağa çıktım
Döndüğümde baktım
uçup gitmiş
tüylerinin tuzu
kurudu sanıp
Bari sağsalim varsa Hattıüstüvaya

XII.

Çimene dağılmış oyuncaklar benim çocukluğum
Kuzu koyun inek eşek sığır evcil
Hayvanların çene kemiklerini
Ninem bağlardı çaputlarla
Üstlerine altlarından
Ben de konuştururdum onları
Kukla oynatırcasına
Kimse bir şey anlamazdı
Meğer Almanca çalışıyormuşum ben o zamandan

XIII.

Yabancı yırtıcı yaban
Sabır çiçeklerine dönmüş gözlerim
Eflâtun menevşe mor mosmor
İçimde yarı nüzül bir huzur
Hiçbir şey olmamış gibi tırnaklarımla
Sokaklar ki benim suretlerimdir
Kazıyorum kınalı geçmişimi
Bu Alman duvarlarının altından
Bir fresko çıkıyor Denizli'de bir gece
Kara bir trende babamla beraber
Ağlamak değil benimki
Bir sıpanın gözleri
Duisburg'da kiremitle kapatılmış
İki kör penceresiyle hüzünden
Anlaşılıyor ki ben
Acayip bir termik santralım
Şiirler osurarak yeni gazlarla
Yabancı yırtıcı yaban
Yaşamayıp öleceğim

XIV.

Avrupa düzlerinin genliği
Bir tabutluğun darlığında biter
Dolaşsan dolaşsan ormanlarını
En dinç filiz görürsün bizimle biter
Yine en pis su yollarında bile
Bizim yeşilbaşlı ördekler yüzer
Yağmur yağdığı zaman sanki Türkçe konuşuyor
Biraz tekliyor ama olsun

XV.

Tam satranç oynanacak gün
Ama korkarım bu sağnak
Taşları süpürür hep
Önce piyadeleri
Kaleleri
Kralı
Kraliçeyi
En son da filleri
Yetişmezse Nuh-u Nebî tabiy

XVI.

Uzun uyuyorum ihtiyarlıktan
Düşlerim duvardan açılıp sarkıtılan
Kâğıt-top resimler kadar Capon
Kısa kısa uzaydan
Kesik kesik konuşuyorum uzunboylu
Minyatürler üzerine
Ayaklarım ki kargo tayyareleri
Odaları dolaşıyorum devr-i âlem
Her sandalyede kışlayarak
Dün gece ama geçmişim Ren Nehri'ni
Altı aylık torunumun nefesleri ardından
Yüzercesine mışıl mışıl yüzyılları
İşin garibi sabahtır ya olduğunda
Hiç de uykusuz değildim

XVII.

Almanlar yere sağlam basar derler a
Aslında yere değil köpek bokuna basarlar
Bu köpek cennetinde

XVIII.

Piyano terliyor terliyor
Tuşlar ki minimissimus majör
Şakağımızdan inen damlalardır
Hüzün de sevinç de biraz mı
Mutlak bir aşktır
Terleyen menîlerimizle
Sevişmenin ayakta hali
Yaşam ayağa kalkmışçasına
Sanki bir Karl bir Kâmil
Ragtime çalıyor ömrüm boyunca
Hiç bıkmazdım, ben ki kendimden usanmışım

XIX.

Aşkın bisikleti var
Dursa da yürür
Hep çocukça
Renkli kâğıtlarla süslersin tekerlerini
Ama ama
Çıktığın anda üstüne
Belli olmaz nereye varacağı
Amisterdam neden olmasın

XX.

Derin acılar gökyüzünün yırtılmasıdır ortadan
Kirli beyaz patiska bir çarşaf say
Üstünde aşkınla yıllardır seviştiğin,
Kalk borusu çalan bir borazan
Öfkeden ayçiçekleri açtıkça yüreğinde
En iyisi çapalamak çapalamaktır toprağı
Güneşi yeniden dikip göğertmek için
Mızrak mızrak mızraklar boyu,
Her şey ve hiçbir şey olmamışçasına
Yolun kenarına nedense oturmuş
Bebeğiyle konuşan küçük bir kız tut ki
Yeni Hiroşima'lardan kalma

XXI.

Fakir Baykurt'a

Gurbet el kadar somun
ye ye bitmiyor
Kırıntıları uçuyor hep
Gönen'e doğru
Ellerim ellerim ellerim
ben yad ellerdeyim
Ayaklarım ayaklarım ayaklarım
ayak götürüyor serden
Bir ter kokusu
çocuktan gül yaprağına karılmış
Damıtın damla damla beni
sonra üstünüze serpin
Ki öbür dünyaya bulaşmasın
yanlışlığım yalnızlığım

XXII.

Karşıda üst katta çiçekler içinde
Oturan balkondaki adamın
Parmaklığın üstünden görünen buğday başına
El sallıyorum yüz metrelik bir çayır aşırı
Aynı bloğun bir mutfak penceresinden
Görmüyor el sallamıyor bana
Çok isterdim ama görsün de
Bu batmış bir denizaltı yalnızlığı içinden
Bir el flamasıyla paylaşaydık
Şu haftalardır ilk kez açan gökyüzünü
Şu Çin uçurtması bulutlar altında
Şu camgöbeği yeşili aramızdaki
Paylaşaydık böyle bir günde
Dünyaya şu anda birlikte gelişimizi
Paylaşaydık dünyayı
Yeni bir Yalta konferansından söz etmeksizin

XXIII.

Seyahati sevmiyorum gayrı
Ben ki seyyah gelmişim dünyaya
Bıktırdı beni otobanyalar
Araba zaten nefretim
Trenlerden de soğudum
Uçak desen alçak bir şey
Hep oturduğum yerden yazacağım
Kıt'alarla kıtaları
Yattığım yerden görüyorum insanları
Bu saatte hepsi mışıl
Kadınlar erkeklerine sarılmış
Erkekler de donsuz çocuk
Başlarını koyacak bir yer bulmuşlar
Asıl çocuklar düşleriyle sarmaş
Yarın hepsi gerinerek uyanacaklar
Sen de hareket saatini bekliyorsun
Şiir yazarak ve
Harcayarak herkesi ve kendini
Üçüncü şarap şişesiyle

XXIV.

Uykunun Düsseldorf'u yok
Uykusuzluğun memleketi de
Hem neden düşler hep Düşistan'da
Uyanık
Ve hep ayakta
Düzülür?
Allah rahatlık versin Can'a!
Yeter ki uyansın
Falancanın havalimanında
Düşmemecesine düşsüz
Kanatsız koltuğundan
Polisin kucağına
O eskimemiş düşü
–Hiçbir şey olmamış gibi–
Yeniden görmek
Yeniden göstermek için

XXV.

Haber almak istiyorum
Haber
Esen rüzgârdan yağmurdan
Hürriyetlerden Zürriyetlerden
Boyuna yalan haber
N'oldu Bitlis'te Diyarıbekir'de
N'oldu Bosna'da Somali'de
Haber haber
Bilmezmişin gibi şiir
Dünyaya gelmiş en iyi haberdir

XXVI.

Masa uçuyor muşamba fikirlerimle
Yıkılmış bir duvarın penceresinden
Geriye bakmadan da görüyorum
Oniformalı detercanlar
Sırtının derisini yüzüyorlar Can'ın
Sonunda bir kirpik bile kalmayacağını
Bile bile senden
Pisim pisim PEACE
Vuruyorsun Suidbertuss'dan aşağı
Mensa mensam mensa
Ağaçları çağırıyorum çilingir sofrasına
Çöp tenekeleri bile havalanarak
Beyaz yeşil kahverengi
Tangur tungur blues okurcasına
Konuyorlar hasır iskemlelerin üstüne
Zaptedeceğiz ama güneş yok ki
Mavi tulumluları beklerken hep
Akşam oluyor
Masamın başında akşam
Bütün gelinciklerimle

XXVII.

(*O BOY - O BEUYS!*)

Resimde eylem eylemde caz
Metalden kafatasınla
Ve içindeki pırıl pırıl beyninle
Ve o hapı yutmuş insanoğlunu insan belleyen yüreğinle
Moğolistan'a düşüp uçağınla
Moğollar'ın yaprakları ve şifalı yağlarıyla
Onardığı bedeninle
Geri döndüğünde Alamanya'ya
Sen bambaşka bir yaşam önerisiydin
Senin kerametin ki her resmin bir olay
Sevgiden Öfkeye
Hüzünden Sevince koşuyordu
Bazalit parçaları arasından
Ölü piyano tuşlarını çalarak
Şapka çıkarmadan uygunerliğe
Bir hercai fişek
O renkâhenk yumurtaları iğne burnuyla delip
O iğne deliklerinden gökyüzüne
Yeni bir İnsanlığı fışkırttın

XXVIII.

Arnheim'e geldik Hollanda sınırını geçerek
Yahu ben burayı tanıyorum ama nerden
Haa şimdi hatırladım
Bu Arnheim yüzünden iki gün uyumamıştık
Avrupa haritası karşısında
Marmara şişeleriyle aydınlanarak
Bodrum duvarına astığımız
Naziler'in son saldırısıydı
İkinci Cephe'ye karşı o zaman
Pamuk ipliğindeydi her şey
Kazandık ordularımız yürüdü
Doğudan Sovyetler'le Berlin'e
Kazanmıştık da o günkü tıfıl halimle
Ne bilirdim Batı Galiplerinin de
Eskinaziler olduklarını
Hem zaten harp de edilmemiş hiç oralarda

XXIX.

Köln'e indim şair Huls'la buluşmaya
Babası İngiliz anası Alman
Bir limon kolonyasıydı ellerime serpilen
Kirli sarı bir gökyüzü tarafından
Dilenciler ki pas tutmuş çingeneler
Eskiden derdest edilmişler Naziler'ce
Ve cambazlar serilmişler taşlara
Alkol ve akordeonlarıyla
Derken bir taş külçe kapkara
Ser çekiyor kilise zangoçlarına
Kat kat Katolik
İlk katı 14. yüzyılda tekmillenmiş
İkincisi 17.'de sersem-sepet
Üçüncü katı da 1871'den sonra
Fransız Almanyası'yla Alman Almanyası'nı
Çiftleştirme kolpası üzre
Yeniden inşa edilmiş got stiliyle
Araya istemeden giren Ren nehrinin
Üstündeki köprü de sakil mi sakil
Bu izdivacın simgesi
Oysa aynı işi hem de bin kat güzel
Yapmış Heinrich Heine yıllar önce
İzraelli olmayan şiir hahamı
Marx'la Engels'in arkadaşı

XXX.

Âdeta geçtim Avrupa'nızdan
Âdeta adımlarıyla bir yarış atının
Âdeta kokladım çiçeklerinizi
Âdeta oturdum kahvelerinizde
Âdeta konuştum sizlerle
Âdeta seyrettim ayva tüysüz bacaklarınızı
Âdeta geçtim içinizden
Âdeta adımlarıyla bir yarış atının
Gidiyorum gayrı memleketime
Memleketim diyorsam memleket
Mavi diyorsam mavi
Yeşil diyorsam yeşil
Rezil diyorsam rezil

XXXI.

(ATİNA'nın KEDİSİ)

Bir bodrum katından bakıyorum
Karşımda iki metrelik bir duvar
Gerisinde sardunyalar
Bir kedi geçti duvarın üstünden
Gerinerek yaylanarak
Döndü aynı civanlığıyla
En kırmızı sardunyaya sığdi
Sonra duvarın üstüne yayılıp
Orasını yaladı yaladı
Baktım iğdiş edilmemiş daha
Ortak Pazar'a tam girmemiş

XXXII.

Yaldızdan bir ruhun cesediyim
Atina'dan bakıyor bana bir uskumru
W. B. Yeats gelmiş de sanki
Çözülmez harfler masasına
Eski Bizans'ı diriltiyoruz
On ikinci uzolarla uzaya doğru
Kara bir kedi ciddi köşeden
Sardunyalar uzuyor bulutlara bakarcasına
Bir üçgen oluyor dikdörtgen
Damgası bağrıma vurulmuş
Tıpış tıpış yürüyor üstümde
Oristeler Kalimeralar Ayasofya'nın minareleri
Gümüş kakmalı

GEZİNTİLER

ANTİ-İNTİHAR

I.

Dün kofra kesiklik etti
Mumla idare ettik
Ayazmadan alınmış mumlarla
Elimdeki para yetmiyor
İçkiyi cıgarayı kesemiyorum
Durum bombok
Karım nerdeyse yok
İntihar mı etmeyeceğim
Son bir çocuklukla içimden gelen
Bize gadredenleri intihar ettireceğim
Gül koklatarak kızıl gülleri

II.

Zehirliyorlar beni
Kekiklerle defnelerle
Bütün kokular öldürüyor beni
Onun için Karacaoğlan okumuyorum
Çukurova'ya gitmiyorum
Toroslara zinhar

DELİRİYORUM TREMENS

Bir göleğin terlemesine eyyâm-ı bâhurda
Nasıl şaşmazsa ordan geçen bir çoban
Kimileri ecel terleri döktüğüme de kayıtsızlar öyle
İçlerinden *o kadar içmeseydi* diye söylenerek
Yanımdan geçip gidiyorlar...
Keşke onlar da içselerdi diyorum ben de
Yattığım yerden inim inim

SEMAH

Cemal'e

Vurulan turnaysa düş
Düştüğün sararmış çemene
Ki göçmen gökyüzünden
Öbür turnalar döne döne
Döne döne döne gördükçe
Senin bir daha dönmeyeceğini
O büyük dönmeceye
Turnalar turnalar ki
Silahı ve siyaseti bilir
Bir sitemle savuşurlar
Yıllarca uğramazlar o ülkeye...
Turnalar uçun bizleri seçin
Döne döne döne
Yurdumuza dönün turnalar
O günler gelecek turnalar
Kimsenin kimseyi vurmadığı günler
Turnalar dönün dönün turnalar
Döneklere karşı döne döne
Gelin bize turnalar
Döne döne döne döne
Gelin bizim yeni yeşeren çemenimize

DÜŞLEME

Göğe ağan bir dalyarakla
acayip bir amazon
Ama ama
benim karabasanlarım aydınlıktır
Bir bulut seyisimdir gelir
okşar yanağımı
Ayaklarımı yıkar çiğdemleriyle
Mariya Magdelena
Bir çocuk çıkar sonra kıçımı ısırır
Ben işte o veledim hayret bir hırt
Ve ayy diye uyanırım
ay ışığına karşı

YAZI

Güneşle uyandım
Üç yaprak parşömen serili yere
Yazılmayı bekliyorlar sardunyalarla
Biri yavruağzı öbürü çingenepembe
Zeytinin filizi de bekliyor yazılmayı
Güneşe karşı hortumun içine kıvrılmış kedi
Ve ben
ben de bekliyorum yazılmayı
Yazımız bu bizim

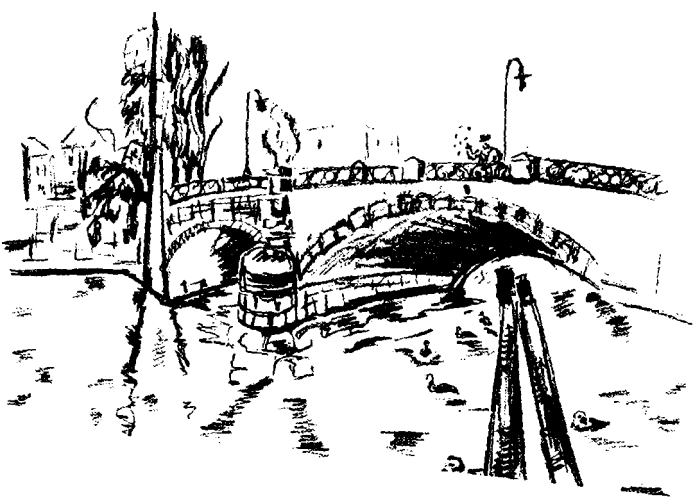

YANGIN VAR

Bir şimşek yalıyor gözlerimi
Yanıyorum
duymadan kokusunu korkusunu
duymadan acısını
O şimşek değil ki
BENim

ÖZLEM

Ellerim uzuyor sanki
Baharda dallar
Gözlerim açılıyor
Baharda badem
Aklım koşuyor koşuyor
Güneşe doğru
Ayçiçekleri içinden
Datça'ya

GEZİNTİLER

I.

Sazımın tellerinde geziniyorum dünyayı
Düzen tutmuyor

II.

Yeryüzünün elleri gezinirken bedenimde
O ahtapot sarmalı yemyeşil
Nefessiz kalıyorum birden
Cankurtaranı geliyor Miles Davies'in
Erguvanlarıyla kapatıyor gözlerimi
Bir Devrin'miş meğer Ölüm
Bir mavi ispirto şişesi yuvarlanıyor
Bayırdan aşağı
Tıngırr mıngırr

III.

İki fıstık ağacı
Betonlar arasına sıkışmış
Eski Çubuklu'yu dolaşıyorlar hâlâ
Yanları sıra erguvanlar
Rüzgâr estikçe yüzlerine

RUHÎ için

Su
su
su
su
Susuz kaldığımızın resmidir
Akarsunun başını tutmuştu O
yine de
Koşar sular boyunca koşar
Pis
pis
pis
pis diye haykırarak
O tiz sesiyle
patlatmak için
zalımların lağımlarını
Derken bağlardı
bağlamasıyla pesten
Halkın o
halktan
halka türküsünü
Pisi
pisi
pisi diye
Ne kadar sıçan varsa dünyada
Boğmak için topunu
bir avuç suda
İşte öyle
Öyyyle bir Tarihî Maddeciydi
RUHÎ

AŞK ve MEŞK

Horozlar müezzinden cesur
Daha horozca ötüyorlar
Hele şu egzos sesleri bölmese sokağın sokaklığını
Bet sesli ezana da razıyım ben
Kargalar bile ürkek ölüyor şerlerinden
Nerdeyse çocuklar okula cıvıltılarıyla
Ne şey diğ mi şu ağaçlardan fışkıran nur
Bütün mal beyanımı verirdim bir damlasına
Işık ışk aşk ve meşk
Yamacımda horluyor karım bütün dualarıyla

GAZİ YAŞARGİL'e

Gazi Cebeci Çayırı'nda oynuyordu
1935 yazının herhangi bir ikindisinde
Dünya kadar geniş bir yemyeşil
Uçurtmalar balonlar kırmızı toplar
Kızlar gülüşüyordu birdirbir oynayan oğlanlara
Gazi bir uçurtmaya tutunup göğe ağdı
Gözleriyle okşadı okşadı ordan
Kimi kumral kimi sarışın çocuk başlarını
İşte o anda bir beyin cerrahı oldu çıktı
O dürbîni şefkatiyle el vermek için arkadaşlarına

EBEME

Yağmuru dipnotlarıyla dolaşıyorum
Kapalı bir şemsiye elimde tükenmez kalem
Gez göz yağmur teknede çamur
Kapkara bir bulut volta atıyorsun
Açsın için halkın güler yüzü
Açmıyor kahvede fabrikada tarlada
Çok dolaşıyorum çok
Yağmur diniyor yine dolaşıyorum
Bitürlü açmayan bir ebemkuşağı
Ebeme kızıyorum o zaman
Sırılsıklam

KLİP

Yavrusunu yitirmiş kedilere nisbet
Çatal yüreğin dolanırken Ümraniye Çöplüğünü
Kulağının ardında bir metan çiçeği
Filormonik bir orkestra Gelibolu'ndan
Kaçışan sincapların ezgisini çalıyor
Önünden bir tilki vınladı Poyrazköylü
Yanan kuyruğu bir yarımada
Derken ozanı delinmiş gökyüzü
Bir ağıt bir mezra bir mezra daha yakıyor
Kurmanci ne tuhaf
Bunca mutsuzluğun içinden umum
Bir nedircik yavrusu baş veriyor döşünde
Şuncacık bir cücük güneşten devşirilme
O kırmızı soğanın hurûc-u alessultânı
UMU
UMU
UMUT
MUT
Ellerimi uzattım okşadım bir bulut
Kızılderili

İNTİZAR

Defne'yi bekliyorum –torunum–
Yarın burda olacak
Hâlâ altına sıçıyor bir buçuk yaşında
Tabiy tabiy de ama
İşaret parmağını kaldırıp ona *ııhh* dediğinizde
O da parmağını kaldırıp *ııhh* diyor
Üstelik dilini çıkarıyor yavru ağzından
Bütün bebeler gibi anarşit
Daha konuşamıyor bi konuşsa
Bencileyin şiir düzecek o da
Dilin ağzına sıçarak
Bekliyorum onu masamın başında
Kâğıtlarımı dağıtsın parçalasın diye

TUFAN

Yaşayan ceset benim
Ellerim uzuyor geleceğe
Ayaklarım kesiyor yolları
Bütün çiçekler benimle
Olmayan çiçeklerle beraber
Yalnızım
Hep beraber olmak için
Barabar barabar barabar
Beraberlik için
Barabar barabar barabar
Hep beraber ölmek için
Aşkımız bu emrimiz budur
Barabar barabar barabar
Aşk için kıyamet için
Tufan için
Barabar barabar barabar

EVETİSTAN'a HAYIR

Kulağımı yeryüzünün toprağına dayamışım
Burdan da duyuyorum yurdumun
Sesli-sessiz o an'anevî ve emevî
Sittirici "evet"leri içinden yükselen
Mavi tulumlu "hayır" seslerini,
Upuzun bir kuraktan sonra
Düşen ilk damlalar onlar
Bardaktan ve zincirinden boşanan
Nisan Yağmurları ve Nisan Tezleri
Sağnaklarla sellerin mutlu habercileri
Çünkü yurdum sahneden
Yanar-dönerler giyinmiş bir zıpırın
"Evet" dedi diye yarışmada
İzmir Marşı'yla indirdiği
Ağzı sade "evet" demek için açılan
Şaşkınların sirki değildir
"Hayır!" diyoruz artık
"Hayır!"
"Hayır!"
Bu EVETİSTAN'a HAYIR!

G. G.

Yapraklar kıpramıyor
Analar sütten kesilmiş
Deniz katran bir liman
Kadınlar meydanlarda örgü örüyor
Ayak sesleriyle erkeklerin
Bu göğsü körük gibi şehirde
Çocuklar ağlamıyor ağladıkları yeter
Işığa karşı çevrilmiş yumrukları
Tek ünlem: Genel Grev
Sessiz bir deprem

AK KOYUN KARA KOYUN

Beyaz kâğıt bir karşıtlıktır
Kendi kendinize karşı
Kendini gerçekleştirmek
Birleştirmek için akı karayı
Yeni bir dünya yaratmak için
Tekmil yeşili mavisi kızılıyla
Altından geçtiğinde yeni bir insan olacağın
Bir ebenin ebemkuşağı
Ak koyun kâğıdınıza
Kara koyun koyun
Boyuna

LÂEDRİ

Yazılmamış şiiri yazıyor
Çünki yazacak şey kalmamış
O kalmamıştan kalan şey
Şeyse eğer ona yeter
Metin gibi Yumuşak Geleri yazar
Hem İkslerin ne kusuru var
DOları unutmayalım
Giderek Sol Anahtarlarını

VIVAVIVALDI

Vivaldi'yle kaçan bir gam
Kelebek kravatları uçuruyor
Tenteneli gömlekler üzerine
Yeniden başlayacak mı
O zaman açelyalara gözkulak olalım
Donmasınlar kamelyaları bulutlara saralım
Utanmaz herif sekiyor zekerimin üstünde
Anamın Venüs Dağı'na karlar yağıyor
Başımda dönme Vivaldi
Akların kızıllarınla
Başım dönüyor!
Baktım ki bizim alicengiz sete
Bir saattir aynı koşmacayı dinliyormuşum
Beş kezdir ta baştan

ÇARPIŞMADAN ON GÜN SONRA

Sabaha karşı kulaklarımda trampetler
Kuleli'nin ordan balık tutuyorum
Oltama sönmüş izmaritler geliyor
İki de martı mazot çalığı
Patlayan tankerden ki adı Nasia
Nâsiyemizden iniyor mor morglara
Anadolu Kavağı'ndan çürüksü yaprakları,
Askere yazılmışlar da güya...
Hiç görümsemediğim bir rüya...

ÖZGEÇMİŞ

Bir pencere için yaşadı
Dışardan ışıklar
İçerden çocuklar
Dışardan ağaçlar
İçerden anaçlar
O pencere yıkıldı
Başka bir kapı açıldı
Faili meçhul bir cennete

KADININ COĞRAFYASI

Belleyemedim bedeninizi
Ümit Burnu olsa dönerdim
Keşfederdim Virginia olsa
Macellan da ben gibi bir can
Olmadı ama ölmedi hırsım
Binezorlarınızı donlarınızı çıkardım
Sökemedim bitürlü tarihinizi
Asıl asıl coğrafyanızı
Hâlâ hâlâ meçhul bir kıt'a
Kırk yıllık kadınımın bacakları arasından
Avuçladığım o Atlanta

METAMORFOZ

Bir insan görünce insan oluyorum
Bir ağaç görünce ağaç
Bir çocuk görünce çocuk
Bir kadın görünce erkek
Bir faşist görünce kahroluyor kahrediyorum
İnsanlığın en amansız lüveri
Şiirle

YENİ BOSNA TÜRKÜSÜ

Dar uzun karanlık loş
Mermer işlemeli bir duvar
Ağır demir kapısı
Tek ağızdan işlenen bir yanı yıpranmış merdiven
– Nasıl uyandın bana anlat!
– Kuşlar var mıydı?
– Bilemem
– Sıska bir kadın kahve getirdi
– Kallâvi miydi?
– Ben kadını fincanın içinde gördüm
– Küf kokuyordu ağır, hafifti teni
– Şarkı okuyor muydu?
– O benim teysem o okurdu
Taa mo daleko
Taa mo ye buba moye
Taa mo ye selo moye
(Orada uzakta
Orada deniz kıyısında
Orada sevgilim benim
Taa orda memleketim)
– Ya o kahve getiren sıska kadın?
– O hep bir bayram bekliyordu
Bosna'dan bir Boşnak
– Hiç gitmedin mi oraya?

– O kadın şimdi düşlerimde
Drina Köprüsü'nden geçiyor yaralı ayağıyla
Sırp bombardımanından sonra
Çok eski bir tarihi topallayarak
– Senin teyzeni iyi hatırlıyorum ben
Kukurize mize beru
Ay stradış moy dilbero?
Şta radiş şta radiş?
Stome ne voliş
(Mısırlar toplanıyor
Kim bilir şimdi n'apıyorsun sevgilim?
Ne yapıyor ne düşünüyorsun?
Beni neden sevmiyorsun?)
Bu gece bana zehir yaratıyorsun
Bogomiller ki putperest
Veya şeytanlı bir tanrıya inanan yani düalist
Ortodoksluğu kabul etmedikleri için zordan
Umarsızlıktan 14. yüzyılda
Topluca öldürmüşler kendilerini çoluk-çocuk
Kıymadan önce de canlarına
Birer mezartaşı anıt dikmişler anılarına
Öyle bir kabristan kurmuşlar ki
20. yüzyılın sonunda diriliyorlar şimdi
Sonradan Müslüman olan sağlarla birlikte
Yeniden ölmek için

CANEVİMİN KORUSU

Ölüm dirim dirim ölüm
Dirim ölüm ölüm derim
Ben sardunyalarla minelerle birim
Her zeytin kaç yaşında olsun ister yüz
Benimle filiz veriyor
İncir ağaçları incir vermeğe beni bekliyor
Yan bahçede bir kiraz
Meyvesi yakın bahar açmış
İşte o kirazları takacağım âyâlimin kulağına
Yaşayan bir koruyum ben gayrı
Ayaklarım yerde değil
Gökyüzünde geziniyorum
Bu koruya bulut
Bu koruya yağmur yetiştireyim diye

AĞAÇLARI KESMEYİN!

Düş bir yaş dalından düşünce
Nereye düşer hiç düşündünüz mü?
Yerde bir iz kalmayacak mı bir izdüşüm?
Düşen yaş dalından düşünce
Gözlerinizdedir pınarı
Bir yaş bir daldan düşünce
Kökündedir yaşı
Bir yaş düşer bir daldan
Hepimizin ölen arkadaşı
Ve çok eskilere dair bir düşünce

ŞARKI

Sabahla kalkıp erken
Çağlasını dermek günün
Unutmaya yarar demem
Ne kerkenes günmüş dün
Çayın demoğlu dem
Çiftetelli olmuş güğüm
Sakın öğürme gayrim
Nerdeyse kalkar yârin
Bayat ekmeği kızarta
Rafadan olsun yumurta
Çayın demoğlu dem
Bulut beğen gökyüzünden
Sabahla kalkıp erken
Çağlarını dermek günün
Unutmaya yarar demem
Ne kerkenes günmüş dün

VARSIN ÇALSIN

Izgan Baz'a

İhtiyarî durak değil ihtiyarlık
Kaderi kateden bunca keder
Kızıl bir tramvay değil gayrı vücudun
Kızların aybaşlarından kalkan
Çilekler de Arnavutköy'den gelmiyor
Hep öyle kokacaklar mı sandın
Gözün değil sade olmayan dişlerin de
Kesmiyor artık dolunayları
Sürekli bir keser var kaslarında
Yemeklerden sonra iki kaşık
Uyumak istiyorsun hep
Kalkınca da ama bir tekmil huzur
Bir Zensin sen güneşe karşı gerinen
Acayip bir açıkseçiklik
İyi sular akıyor sanki
Zihnin ve bedenin üstünden
Varsın çalsın sağır kulaklarında
Ölümün özelleştirilmiş telefonu
Elinde kalem yazıyorsun gelmeyen geleceği
O bitürlü açmayan gülü
Yeniden basıncaya dek uyku
Anılar arada bir anırsa da
Düş düş düş düştü düşecekken
Nedense düşemiyorsun uçurumun sabahına

NİHAYET

Bu son kar olacak görüp göreceğim
Kim bilir ne kadar göreceğim gelecek
Şöyle lâpa lâpa bir karın sundurmasında
Kar danelerini seyretmeyi bir şeytan dürbününden
Yanımda Güler bastonunu da almış
Tutmuş kolumdan yediyor beni yaşamaya
Datça'ya ki kar yüzünden gidemiyoruz
O yüzden de kara ve bizim karıya kızıyorum ya
Sebepsiz sebepli
Kar yağmıyor üstümüze
Acayip bir ışık rüzgâra dalmış da içinden çıkamıyor
Aşağıdan yukarı bir tipi aşağı-yukarı
Ayaklarım kayıyor çocukken kızak kayarkenki
Şimdi kayıyorum bir başka ömre
Makamı bunun "Karca" makamı
Devrilince Devrin'i göreceğim nihayet

HAYKAYLAR

I.

Aslında bir kültabağıdır dünya
İçine bir güneş bastırılmış
Amma da izmarit hal..

II.

Erguvanlar bitti
Hanımelleri başladı
Onlar da bitecek

III.

Ben yakmasam cıgarayı
Sen yakmasan o yakmasa
Yandı gitti tütün ekicileri tarlalarda

AĞITLAR

CANYOLDAŞIMA

Gülmek bir erdemse Asım
Gülerdi gülmek için değil
Papatyalar açarcasına
O Erzincanlı yüzünde
Çalışmanın şavkıyla ışırdı gözleri
Bugün tek başına da olsa
Yarın el ele
Garip bir kuştu Asım
Zümrüdü-anka*
Küllerini seveyim
Öpe savura

* Zümrüdü-anka-Phoenix: Yanıp yanıp da küllerinden dirilen esatirî kuş.

ABİDİN BEY için

O dinazoru çok arayacağız
Bereket el ayak izleri var
Çukurova'da

FANTEZİ

Sağlığında da hızlı bir heykeltraş olan
Giritli Şadi Çalık
Küpeştenin kenarına dayamış başını
Tuzlu suyu nasıl yontarım diye düşünüyor
Bir mezartaşı lâzım olmuş da kendisine

95 YAŞINDA

Artık ölmek istiyorum ya
Kafam durmuyor ki hiç demiş
O güzel ihtiyar Ömer Asım Aksoy
İstediği oldu öldü ama
Kafası durmamıştır ki yine
İşliyordur Gaziayıntap'ta bir yerde
Bir güneş saati

BİR YOLDAŞIN ÖLÜMÜ ÜZERİNE

Patriyot Hayati ölmüş
fötür şapkasıyla yatağında
Her zamanki gibi harekete hazır
Bir kadeh Marx içtikten sonra

YAZIK OLDU

Amcaoğlum Dr. Talha ölmüş diyeler
Uzaktayım diye mi acaba
Bu kadar koydu bana bu?
Oysa elimizle dikip sulayıp bitirdiğimiz
O fidanlarcasına Ölüm
Hem içimizdedir hem de dünyalar kadar Irak

YILMAZ GÜNEYDOĞU'YA

O da herkes gibi geldi dünyaya
Kapkara bir üçgenden kapkara bir kare
Ne yazıldı üstüne o kazılacak...
Kandan dâvalar, dâvadan kanlar
Mapuslar azatlar azaplar
Voltalar votkalar smitvetsonlar
Curalar bakaralar kırık-yitik Kale'ler
Çocuklar çocuklar halklar haklar

Öyle bi dikildi ki havaya
O canhıraş zurna
O kapkara kareden bir yıldırım
Kızıl bir film çıktı ortaya...
Yetmez cirmin bre ıskatçı
Sığmaz kazdığın çukura
O fildişi fil
Hortumu kaldı baksan ya dışarda

ÖLÜM İLÂNI

Bir çocuk öldü
Her insan bir tarih
Tarih de bir çocuk olduğuna göre
Madam Efstralıya'nın ölümüyle
Eski Kuzguncuk da vefat etti
Tatlısu Firenkleri ve
Denize çalan çınar gölgelerini çalan
Lâternalarıyla ne acı
Diğ'mi, Kavafis?

EPİGRAMLAR

ŞİİR

Şiir bir tahta kaşıktır
Sapı ortasına denk düşen

AREFE

Goygomuzla getirdiğimiz Refah Belediyelere
Sen misin getiren bu bayram arefesinde
Sularımızı kesti
Herkes cünup gidecek cennete
Kurbanlıklar dahil.

MENDERES'i KİM ASTI

Çok tarihsel bir soru!..
Ne Türkeş ne İnönü ne Gürsel astı
Menderes'i CİYAR astı
Moskova yolunda
O bildiğiniz televizyon dizisinde

DARBECE

Metin Eloğlu'na

Tüp gazını kapattın mı?
Söndürüverdin mi? Neyi?
Musluklar zaten ...
Darbe ne zaman?
Ne memleket be!
Doların kaç?

ANADOLU

Bir kısrak başı gibi
Bir şikâyet kutusu
Bir çatapat kâfi

MUHAVERE

– *Ben:*
Senle aramızdaki birlik ve
Bölünmez bütünlüğümüzü hiçbir yosma bozamaz
Bu bir bağlılık yeminidir
– *Güler:*
O birliğe ve bölünmez bütünlüğe
Kasteden kim varsa iki bacağından
Tuttuğum gibi cart diye ayırırım

İSKİ YOLLUĞU

Para su gibi akıyor deriz a
Meğer su, para gibi akıyormuş
Bir kanalizasyon şebekesine

YANNİS RİTSOS'a

Kırkyıllık Yani
Demek ki olur mu Yâni?

AĞZIM SULANDI

Şiir kokoreç kokusudur
Nâzım usûlü mangaldan
Yarı kızarmış çeyrek ekmeğin içine döşersin
Dize dize dizip
Üstüne de bol kekik

LAİLÂHE

Günde beş vakit
Değil
On beş vakit
Allah Allah Allah
Allah Allah Allah
Allah Allah Allah
Allah Allah Allah
Allah Allah Allah
İLLALLAH

PANDORA'nın KUTUSU

Açma kutuyu
Söyletme kötüyü

TUHAF

Ördek çükü gibi bişey bu hayat
Tuhaflığı ölümden geliyor
Daha doğrusu doğmaktan

ADI LÂZIM

Kem gözlü bir kedi
Patikleri Adidas
Bulana hayatboyu kedi maması!..
Meğer Turuva Harbinde
Odisseus kaçırmışmış onu!..
Çünki o bir tansık kedisiydi
Şimdi Çanakkale'de mukim
Adı batsın, Ece!..

TARİH DÜŞTÜ

Gül yaprakları arasına doğdu
Dikenler arasında yaşadı
Herkes vâdesi doldu derken
Yoldaşlarının kızıl gülleriyle yetmişinci doğum günü
Yeniden doğmuş kadar oldu

DÜNYA DEĞİŞTİ

Eskiden ana-baba
Mektebe yollarken çocuğunu
Eti senin kemiği benim diyerek
Emanet ederdi hocaya
Şimdi öğretmenleri emanet ediyor T.C.
Eti senin kemiği benim diye
Darıkentli öğrencilere

İÇİNDEKİLER

GEZİ NOTLARI 5

GEZİNTİLER 39

ANTİ-İNTİHAR 41
DELİRİYORUM TREMENS 43
SEMAH 44
DÜŞLEME 45
YAZI 46
YANGIN VAR 49
ÖZLEM 50
GEZİNTİLER 51
RUHÎ için 54
AŞK ve MEŞK 57
GAZİ YAŞARGİL'e 58
EBEME 59
KLİP 60
İNTİZAR 61
TUFAN 62
EVETİSTAN'a HAYIR 63
G. G. 64
AK KOYUN KARA KOYUN 65
LÂEDRİ 66
VIVAVIVALDI 67
ÇARPIŞMADAN ON GÜN SONRA 68
ÖZGEÇMİŞ 69
KADININ COĞRAFYASI 70
METAMORFOZ 71
YENİ BOSNA TÜRKÜSÜ 72
CANEVİMİN KORUSU 74
AĞAÇLARI KESMEYİN! 75
ŞARKI 76
VARSIN ÇALSIN 77
NİHAYET 78

HAYKAYLAR 79

AĞITLAR 83

CANYOLDAŞIMA 85
ABİDİN BEY için 86
FANTEZİ 87
95 YAŞINDA 88
BİR YOLDAŞIN ÖLÜMÜ ÜZERİNE 89
YAZIK OLDU 90
YILMAZ GÜNEYDOĞUYA 91
ÖLÜM İLÂNI 92

EPİGRAMLAR 93

ŞİİR 95
AREFE 96
MENDERES'İ KİM ASTI 97
DARBECE 98
ANADOLU 99
MUHAVERE 100
İSKİ YOLLUĞU 101
YANNİS RİTSOS'a 102
AĞZIM SULANDI 103
LAİLÂHE 104
PANDORA'nın KUTUSU 105
TUHAF 106
ADI LÂZIM 107
TARİH DÜŞTÜ 108
DÜNYA DEĞİŞTİ 109

İçindekiler 110

Can'ın şiiri, kültür, dünya görüşü, siyasal bilinç ve özgür öznelliğin bir bileşimidir. Mitlerden ve Kutsal Kitap'tan gerçeküstücülere ve "beat generation" şairlerine kadar tüm dünya kültürünün sözlü ve yazılı ürünleri içinden yolunu açan bir şiirdir bu. Dolayısıyla onun dünyayı algılamasında, akıl ve duygu gibi birbirinden hayli uzak ruhsal yetiler kaynaşmış ve bir bütünselliğe varmıştır.

Gülmek bir erdemse Asım
Gülerdi gülmek için değil
Papatyalar açarcasına
O Erzincanlı yüzünde
Çalışmanın şavkıyla ışırdı gözleri
Bugün tek başına da olsa
Yarın el ele
Garip bir kuştu Asım
Zümrüdü-anka
Küllerini seveyim
Öpe savura

KAPAK: AYŞE GÜL

ISBN (TK) 975-7432-06-7
ISBN 975-7432-12-1